

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 67.035.2025 / ID 8335
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **ДОМБРОВСЬКА Софія Андріївна**, 1994 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2016 році Одеський національний університет імені І.І. Мечникова за спеціальністю «Мова і література» та здобула кваліфікацію філолога, викладача англійської і німецької мов і літератур. Навчається в аспірантурі в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова, Міністерство освіти і науки України, м. Одеса з 2021 року до цього часу, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Філологія».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 67.035.2025, утворена наказом ректора Одеського національного університету імені І.І. Мечникова від 31 березня 2025 року № 676-18, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради - **Наталії КОНДРАТЕНКО**, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри прикладної лінгвістики Одеського національного університету імені І.І.Мечникова.

Рецензентів – **Ірини МОРОЗОВОЇ**, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Ірини РУДІК, кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри іноземних мов професійного спрямування Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Офіційних опонентів – **Ганни ПРИХОДЬКО**, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри англійської філології Запорізького національного університету;

Інни КІВЕНКО, кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри "Філологія" Одеського національного морського університету,

на засіданні 16 травня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки **ДОМБРОВСЬКІЙ Софії Андріївні** на підставі прилюдного захисту дисертації «*Вербалізований концепт LAZY в англomовній культурі*» за

спеціальністю 035 Філологія.

Дисертацію виконано в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник Ірина КОЛЕГАЄВА, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри лексикології та стилістики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Актуальність роботи визначається її відповідністю науковому напрямку кафедри лексикології та стилістики англійської мови «Системно-структурні і дискурсивно-когнітивні дослідження англомовної картини світу» (номер державної реєстрації 0119U002438). Пріоритетним напрямом розвитку науки відповідно до теми НДР є дослідження вербалізації концептів у різних типах дискурсу, що визначило вибір теми дослідження. Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності не застосовується. УДК 81:008]:811.111'373'42(043.5). Лінгвістика. Мовознавство. Мови. Мова і культура.

2. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів визначається в тому, що було схарактеризовано ядро, медіальна та периферійна зони номінативного поля концепту LAZY; описано вербалізацію семи негачії у словникових дефініціях ядерних лексем номінативного поля концепту LAZY та їх синонімів та аналіз вербалізації концепту LAZY у англомовній художній літературі. Особистим внеском здобувачки також є аналіз вербалізації концепту LAZY у англомовній художній літературі.

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій:

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій забезпечено детальним вивченням наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників за проблематикою дослідження (156 позицій, з них 62 іноземними мовами); матеріалом дослідження: близько тисячі прикладів вживання лексичної одиниці LAZY, її синонімів та похідних, виокремлені з художньої літератури, та дані лексикографічних джерел (тлумачних, енциклопедичних, фразеологічних та синонімічних словників та тезаурусів англійської мови); релевантністю застосованих методів опрацювання фактичного матеріалу.

4. Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що уперше здійснено комплексний аналіз лінгвістичних засобів вербалізації концепту LAZY у британській мовній свідомості та виявлено структуру концепту LAZY з урахуванням основних положень когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології. Уперше визначено ядро, медіальну зону та периферійну зону номінативного поля концепту LAZY (прикметниковий, іменниковий та

дієслівний шари). Уперше встановлено вербалізацію сем негачії у словникових дефініціях ядерних лексем номінативного поля концепту LAZY та їх синонімів (прикметниковий, іменниковий та дієслівний шари). Уперше розроблено класифікацію когнітивних ознак концепту LAZY, виділених на матеріалі художньої літератури. Уперше визначено культурологічні ознаки концепту LAZY в англійській культурі.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи:

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи полягає в системному описі когнітивних ознак концепту LAZY, виділених на матеріалі художньої літератури. Вагомим досягненням є аранжування ключових сем за їхнім смисловим потенціалом. Результати дослідження становлять певний внесок у когнітивну семантику та культурологію. Запропонований алгоритм дослідження концепту, виокремлення семантично близьких сем, що інтерпретуються як єдина когнітивна ознака концепту, розширяють межі концептології. Результати роботи прислужаться у викладанні курсів лексикології англійської мови (розділи «Словниковий склад мови», «Семантична структура значення», «Словотвір»), стилістики англійської мови (розділи «Стилістика тексту», «Стилістична семасіологія»), культурології, лінгвокраїнознавства Великобританії, США, Австралії та Нової Зеландії, а також у спецкурсах з інтерпретації тексту, лексикографії та когнітивної семантики.

6. Оцінка структури та обсягу дисертації, її мови та стилю

Дисертація «Вербалізований концепт LAZY в англійській культурі» за своєю структурою, мовою та стилем викладу, оформленням відповідає вимогам МОН України та освітньо-наукової програми. Відповідно до поставленої мети і завдань, дисертація складається з анотації (українською та англійською мовами), вступу, шістьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури (156 позицій, з них 62 іноземними мовами). Загальний обсяг дисертації становить 272 сторінки, із них текстова частина – 255 сторінок.

7. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Дисертаційна робота була перевірена автоматизованим сервісом пошуку_плагіату Unichек. Результати перевірки зафіксовано в звіті від 5 березня 2025 р.: оригінальність – 91,53%; схожість – 8,47%, з них найбільша – 7,18% за списком джерел з інтернету; немає вилучених інтернет-джерел; 8,47% цитат. 7,18% джерел з інтернету включають дані емпіричного матеріалу, приклади з художньої літератури, самоцитовування та технічні збіги тощо, що не вказують на плагіат. Запозичення не є плагіатом, виявлена кількість цитат не перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи (ст. 444 Цивільного кодексу України).

Висновки щодо запозичень виявлених в роботі є слушними і не є плагіатом, робота є самостійним оригінальним дослідженням і може бути рекомендована до захисту.

Інші факти, встановлені експертами у процесі перевірки: відсутні.

Висновок: За результатами перевірки дисертація Домбровської С.А. визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів академічного плагіату

Основний зміст дисертації висвітлено в *одинадцяти* публікаціях авторки, десять з яких є одноосібними, три з яких опубліковано у фахових виданнях України, чотири – надруковані за кордоном; одна публікація у співавторстві входить до наукометричних баз «Scopus». Загальний обсяг публікацій – 2,2 друкованих аркуша.

1. Домбровська С.А. Тема негачії у вербалізованому полі концепта LAZINESS. *Записки з романо-германської філології*, випуск 2 (51). Одеса, 2023. С. 66-75. DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2023.1\(50\).285551](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2023.1(50).285551)
2. Домбровська С. А. Негачія у номінативному полі концепту lazy (на прикладі ядерної семеми laziness та її синонімів). *Нова філологія*, № 94. Запоріжжя, 2024. С. 47-52. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2024-94-7>
3. Домбровська С. А. Лексичні засоби реалізації концепту LAZINESS в англomовному художньому дискурсі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2024. № 79 (1). С. 229 – 334. http://aphn-journal.in.ua/archive/79_2024/part_1/32.pdf

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації у зарубіжних спеціалізованих виданнях:

1. Bigunova N., Dombrovska S. Language representation of the time concept in English oral narrative discourse. *Orbis Linguarum (Ezikov Svyat)*, Vol. 20, Issue 1. Bulgaria, Blagoevgrad, 2022. P. 78 – 85. <https://doi.org/10.37708/ezs.swu.bg.v20i1.10>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації (опубліковані тези доповідей на наукових конференціях):

1. Домбровська С.А. Контекстуальні конотації концепту лінь в англomовному літературному дискурсі. *III Всеукраїнська науково-практична конференція «Паралелі та контрасти. Мова, культура, комунікація»*. Одеса, Фенікс, 2019. С. 55-56.
2. Dombrovska S. The semes consituting the lexeme LAZY. *Innovative ways of learning development: The X International Scientific and Practical Conference*. Bulgaria, Varna, 2023. P. 209 - 211.
3. Домбровська С. Прикметникова група ідіоматичних словникових одиниць концепту lazy. *Problems of solving global problems of humanity:*

The XX International Scientific and Practical Conference, May 20-22, 2024, Athens, Greece. P. 334 – 337.

4. Домбровська С. Ідіоми у складі номінативного поля концепту LAZY. *European congress of scientific achievements*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Барселона, Іспанія, 4-6 листопада 2024. С. 432 – 437.
5. Домбровська С. Концептуалізація поняття LAZY в англійській мові. *Сучасні виклики та інноваційні стратегії у розвитку багатомовної та полікультурної компетенції*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 28-29 листопада 2024 року. Одеса. Міжнародний гуманітарний університет. С. 30-34.
6. Домбровська С. Терміносистема лінгвокультурної концептології. *Іноземна філологія у XXI столітті*: матеріали XVI Міжнародної наукової конференції (22 листопада 2024 року). Запоріжжя, ЗНУ. С. 36-39.
7. Домбровська С. Номінативне поле як предмет лінгвістичного опису. *Виклики сучасної науки*: міждисциплінарний погляд через призму іноземних мов: матеріали X Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. 29 листопада 2024 року. ОНУ імені І.І. Мечникова. С. 26-28.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Приходько Ганна Іллівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології Запорізького національного університету, офіційний опонент. Виступ позитивний. Є запитання.

1. У першому розділі наведено глибокий та всебічний аналіз ключових понять дисертації: лексико-семантичне поле (с. 35-42), концепт (підрозділ 1.3), семема (с. 39), лексико-семантичні групи, лексико-тематичні групи (с. 34, 38, 39). На наш погляд не повною мірою розмежовані останні два феномени, не прописані їхні визначальні риси.

2. Не викликає жодних сумнівів той факт, що концепт LAZY становить визначний фрагмент англослов'янської культури (с. 180). Вважаємо, що варто було б додати окремий підрозділ щодо його концептосфери та схарактеризувати відносини між її складниками. Очевидно, це є однією з перспектив подальшого дослідження.

3. Враховуючи засадничі принципи аксіології, дисертантка ґрунтовно і вичерпно проаналізувала оцінний аспект концепту LAZY, виділивши епізоди негативного, позитивного та нейтрального вжитку (с. 192, 195, 202, 219 тощо). В той же час, лінгвістична інтерпретація прикладів у деяких випадках потребує залучення ширшого

контекстуального тла. Це уможливило б краще розуміння аналізованого матеріалу, а висновки теоретичних положень розвідки набули б більшої переконливості.

4. Тісно пов'язаним з попереднім є наше наступне міркування. У шостому розділі на матеріалі 41 сучасного англомовного художнього твору представлено валідний розгляд актуалізації концепту LAZY. На нашу думку залучення широкої палітри виражальних засобів та стилістичних прийомів, що відбивають оцінку (особливо амбівалентну), додало би завершеності цій частині дисертації.

Ківенко Інна Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцента, доцента кафедри «Філологія» Одеського національного морського університету, офіційний опонент. Виступ позитивний. Є запитання.

1. У розділі 1 (підпункт 1.3) всебічно проаналізовано ключове поняття дисертаційного дослідження – «концепт». Цікаво було б дізнатися, якої з дефініцій цього поняття дисертантка дотримується в роботі та чому.

2. У висновках зазначено, що в культурологічному розумінні лінощі як постійна якість людини, що оцінюються виключно негативно, протиставлена «тимчасовим» лінощам, що асоціюються з відпочинком після виконаної справи або сприймаються як спосіб неспішного філософського «перезавантаження», маючи в такому разі нейтральну або позитивну конотацію. Як встановити межу між позитивною та негативною конотацією досліджуваного концепту LAZY?

3. Вважаємо доцільним дослідити не тільки синоніми досліджуваного концепту, але й антоніми, щоб більш рельєфно показало б значущість концепту LAZY у англомовному дискурсі.

Морозова Ірина Борисівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І.І.Мечникова, рецензент. Виступ позитивний. Є запитання.

На мою думку, пояснення потребує виокремлення двох протилежних характеристик лінощів як “постійність” та “тимчасовість” у вербалізації значень деяких семем концепту.

Крім того, виникає запитання: які способи реалізації семи заперечення, відсутності чогось є найбільш поширеними у словникових джерелах?

Рудік Ірина Валеріївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Одеського національного

університету імені І.І. Мечникова, рецензент. Виступ позитивний. Є запитання.

Попри незаперечну наукову цінність рецензованої дисертації, окремі моменти потребують уточнення. По-перше, виникає питання, чому назва дисертаційної роботи концепт LAZY, а не LAZINESS, хоча загальною тенденцією є використовувати саме іменник як назву концепту? По-друге, чим обґрунтована негативна конотація концепту LAZY у художній літературі?

Кондратенко Наталія Василівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри прикладної лінгвістики Одеського національного університету імені І.І.Мечникова, голова ради. Виступ позитивний. Без зауважень.

Здобувачка надала обґрунтовані відповіді на висловлені зауваження опонентів і рецензентів, а також на інші запитання та показала високий науковий рівень в ході дискусії. Зазначені зауваження не впливають на основні наукові висновки та загальне позитивне враження від дисертаційної роботи.

Результати голосування:

"За" 5 членів ради,
"Проти" — членів ради,

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує **ДОМБРОВСЬКІЙ Софії Андріївні** ступінь **доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія**.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Наталія **КОНДРАТЕНКО**

*Підпис голови разової спеціалізованої
вченої ради Наталії Кондратенко
завідую. Проректор Філологічного факультету*

